

FARKAS ALEXANDRA**Illegális hulladéklerakók a Mogyoródi-patak medrében****ILLEGAL LANDFILLS IN THE BED OF THE MOGYORÓDI-STREAM****ABSTRACT**

Illegal dumping of waste causes a serious problem in many urban and rural areas in Hungary. The countryside by the Mogyoródi-stream was a much liked and popular place 30 years ago, but, nowadays, we can find enormous illegal landfills there composed of used tires, batteries, construction debris and various types of hazardous and organic waste. Numerous illegal landfills can be found on the edge of local forests. To solve this problem, the villagers will have to collaborate and have to change their polluting lifestyle. In this study, I will analyze this environmental problem in its entirety, and emphasize possible landscape rehabilitation activities

BEVEZETÉS

Mogyoród nagyközség Pest megye területén, Budapesttől 18 km távolságra, a Cserhát délnyugati nyúlványát képező Gödöllői-dombság északnyugati részén helyezkedik el. A főváros agglomerációjában lévő település a nyugodt és egészséges környezetre vágyók számára igen vonzó. Főként a tömeges kiköltözések miatt a település népessége az utóbbi 10 évben 37%-kal nőtt, 2011. január 1-jén lakosainak száma 6264 fő volt. A vidéki élet egyre népszerűbbé válása világszerte megfigyelhető tendencia, a nagymértékben növekvő népesség igényeinek kielégítése mindenütt egyre fokozottabb környezeti terhelést jelent. E folyamat következménye a szennyezett területek arányának gyors növekedése, aminek csak egy oka a nem megfelelően végzett hulladéklerakás.

Számos hazai település határában, s köztük Mogyoródon is találkozhatunk olyan illegális hulladéklerakó-helyekkel, melyek környezetföldtani szempontból alkalmatlan helyen jöttek létre, semmilyen engedéllyel nem rendelkeznek, és igen káros hatással vannak a terület ökoszisztémájára és közegészségügyi állapotára. A szóban forgó lerakóhelyek minden esetben degradált területként jelennek meg, tehát óhatatlanul tájképromboló hatással is járnak. Ezeknek az elhagyott hulladékkal szennyezett területeknek a felszámolása, rehabilitációja, valamint hosszú távú tisztántartása folyamatosan végzendő kötelező feladat. Ez azonban sok településen pénzügyi problémák, illetve a megfelelő hozzáállás hiánya miatt eddig nem valósult meg.

Jelen tanulmányban bemutatni és értékelni kívánom Mogyoród nagyközség hulladékgazdálkodási tervének lényeges elemeit, majd javaslatokat igyekszem tenni, hogy az

abban kitűzött, és eddig nem teljesített célok miként valósulhatnak meg. A dolgozatban körbejárom az aktuális hulladékgazdálkodási problémákat, melyek között kiemelt fontossággal szerepel az illegális hulladéklerakóként és szennyvízelvezetőként működő Mogyoródi-patak nagymértékű szennyezettsége. Nagy hangsúlyt helyezek a tájrendezésre, a lehetséges rehabilitációs tevékenységek bemutatására, továbbá a környezeti nevelés fontosságára. Javaslatokat teszek a korszerű hulladékgazdálkodási szemlélet terjesztésének lehetőségére, hisz a hulladékgazdálkodási problémák megoldása, s köztük az illegális hulladéklerakók felszámolása kizárólag a lakosság hozzáállásának megváltoztatásával és összefogással lehetséges.

A téma feldolgozása elsősorban a rendelkezésre álló tanulmányok, beszámolók alapján történt. Legfontosabb forrásaim Mogyoród környezetvédelmi programja, Mogyoród hulladékgazdálkodási terve és annak felülvizsgálata, egy Mogyoródi-patakról készült környezeti tanulmány, illetve a helyi újságban megjelent, témába illő cikkek. A probléma megoldásához tett javaslataimat főként a HuMusz honlapján, illetve a Környezeti Tanácsadó Irodák Hálózatának honlapján található források alapján tettem.

1. MOGYORÓD NAGYKÖZSÉG HULLADÉKGAZDÁLKODÁSÁNAK BEMUTATÁSA

A Mogyoród területén keletkező, hasznosítandó vagy ártalmatlanítandó hulladékok mennyiségéről és eredetéről csak néhány adat áll rendelkezésre (Hartman M. és Gecse Á. 2004, Hartman M. 2011). A nem veszélyes hulladékok közül kizárólag a települési szilárd hulladék éves mennyisége ismert (1. táblázat), a kommunális szennyvíziszap, az építési-bontási hulladékok, valamint a mezőgazdasági és ipari hulladékok mennyiségéről nincs adat. A települési szilárd hulladék mennyiségének növekedése mögött a bevezetésben említett terjeszkedés és népességnövekedés áll. Hartman M. (2011) szerint fontos kiemelni, hogy az egy főre jutó települési szilárd hulladék mennyisége ugyan növekedett, az ingatlanok számához való viszonyítás alapján viszont csökkenés figyelhető meg (1. táblázat).

A képződő veszélyes hulladékok közül a hulladékolajok, az akkumulátorok és szárazelemek, a növényvédő szerek és az elektronikai hulladékok éves mennyisége ismert (1. táblázat). A különféle csomagolási hulladékok mennyisége a hulladékgazdálkodási terv szerint ismeretlen, annak 2011-ben elkészült, 2014-ig iránymutató felülvizsgálatából (Hartman M. 2011) azonban megtudhatjuk a papír és karton, valamint a műanyag csomagolási hulladékok 2010-es évi mennyiségét (1. táblázat). A település területén felhalmozott veszélyes és nem veszélyes hulladékok mennyisége szintén ismeretlen, ellenben számos helyen zajlik illegális hulladéklerakás. A hiányzó mennyiségi adatok mielőbbi pótlása prioritást kell, hogy élvezzen, hiszen ezen adatok ismeretében mérhetőek fel pontosan Mogyoród környezetterhelési viszonyai.

Mogyoród jelenleg nem rendelkezik sem hulladékártalmatlanító, sem hulladékhasznosító kapacitással, és nem is tervezik ilyen létesítmények létrehozását (Hartman M. és Gecse Á. 2004). A települési szilárd hulladék kezeléséről Farkas M. et al. (2004) és Hartman M. (2011) alapján az alábbi információkat kaphatjuk. A település önkormányzatának megbízásából a települési szilárd hulladék ártalmatlanítása egy 2016. december 31-ig szóló szerződés szerint a Csömör Regionális Hulladékkezelő Központban történik. Az összegyűjtött hulladékot a Kupac Bt. gyűjti össze és szállítja el Csömörrre. A hulladék elszállítása heti 1 alkalommal történik, kizárólag az egységes, 80 liter térfogatú, kék színű, „Mogyoród” feliratú zsákokban, melynek jelenlegi ára 260 Ft. A szelektíven gyűjtött hulladék (műanyag palack, papír és fémdoboz) elszállítását szintén a fenti társaság végzi minden hónap első péntekén, erre a 70 Ft-ért kapható sárga színű zsákokat kell használni. Szintén a Kupac Bt. közreműködésével, évi két alkalommal (tavasszal és ősszel) lakossági zöldhulladék-gyűjtés, illetve évi egy alkalommal veszélyeshulladék-gyűjtés is megszervezésre kerül. 2009-ben pl. 3,3 tonna lakosnál keletkező veszélyes hulladék került begyűjtésre.

Települési szilárd hulladék	2004: 738 t/év 2010: 1057 t/év
Egy főre jutó települési szilárd hulladék	2003: 142 kg/fő/év 2010: 169 kg/fő/év
Egy ingatlanra jutó települési szilárd hulladék	2003: 593 kg/ingatlan/év 2008: 410 kg/ingatlan/év
Hulladékolajok	0,70 t/év
Akkumulátorok és szárazelemek	0,75 t/év
Növényvédő szerek	0,10 t/év
Elektronikai hulladékok	0,18 t/év
Papír és karton hulladékok	3,50 t/év
Műanyag csomagolási hulladékok	19,80 t/év
Egyéb (építési, bontási, ipari, mg-i, stb.)	ismeretlen

1. táblázat: Mogyoród területén keletkező hulladékok típusa és éves mennyisége

Forrás: Hartman M. és Gecse Á. (2004): Mogyoród helyi hulladékgazdálkodási terve 2004-2009. 68. old., Hartman M. (2011): Beszámoló Mogyoród hulladékgazdálkodási tervének végrehajtásáról. 17. old. alapján saját szerkesztés

A kommunális hulladékgyűjtéssel kapcsolatban a közeljövőben változások várhatók, ugyanis a lakosság részéről (főként higiéniai és esztétikai okokra hivatkozva) igény alakult ki a kukás hulladékgyűjtési formára. Településünk tehát 2016-ig fokozatosan áttér a jelenlegi zsákos rendszerről a kukás módszerre. 2011 júniusától a lakosság 120 literes, hasáb alakú kukákba helyezheti el a fent említett kék zsákokat. A „szennyező fizet” elv tehát továbbra is működni fog, a szemétdíjat a kukás rendszerben is a termelt hulladék mennyiségével arányosan kell majd fizetni. Az átállás a jelenlegi ígéretek szerint nem növeli majd a költségeket (Hanistók V. 2011). Ezzel kapcsolatban probléma azonban, hogy az elszállítást csak belterületen végzik,

annak ellenére, hogy egyre több az életvitelszerűen lakott külterületi lakás is. A megfelelő elszállítás ezeken a területeken is meg kellene, hogy történjen (Ille I. 2011). A kukás szemétszállításra való átállásnál tehát javasolt a külterület számba vétele is, elejét véve ezzel az illegális hulladéklerakók kialakulásának.

A települési folyékony hulladékkal és szennyvíziszappal való gazdálkodás bemutatása (Hartman M. 2011) alapján kiderül, hogy jelenleg a 2048 ingatlanból 1652 van rákötve az elmúlt évtizedben kiépített szennyvízhálózatra. Ez 80,66%-os rákötöttséget jelent. A szennyvíz kezelését a Duna Menti Regionális Vízmű Zrt. végzi. A csatornahálózatba be nem kötött ingatlanon keletkező, ott gyűjtött és tárolt szennyvíz, illetve folyékony hulladék elszállításáról az ingatlan tulajdonosa köteles gondoskodni. Ezt a szolgáltatást magán vagy társas vállalkozók végzik a tulajdonos közvetlen megrendelésére.

2. AKTUÁLIS PROBLÉMÁK ÉS KITŰZÖTT CÉLOK

A fővárosból kiköltözők miatt az országos tendenciával ellentétben a település népessége nő. Az előrejelzések szerint Mogyoród lakossága 2015-re a 8-10 ezer főt is elérheti. A terjeszkedés egyre fokozottabb környezeti terhelést jelent már napjainkban is, így az elérendő hulladékgazdálkodási célok meghatározásakor a népességnövekedés hatásait is fontos figyelembe venni.

A helyi hulladékgazdálkodási terv prioritásainak megfelelően a hulladékok keletkezésének csökkentése és megelőzése az első célkitűzés (Hartman M. és Gecse Á. 2004). Ezalatt kiemelten a települési folyékony hulladék mennyiségének 2003-as 11,7 t/éves szintjéről 2008-ra 0-2 t/évre történő csökkentése jelenik meg, ez azonban nem valódi mennyiség csökkentést, csupán „átcsoportosítást” jelent. A csatornahálózat kiépítésének tervezési és kivitelezési szakaszára könnyű 90%-os csökkenést előirányzó kijelentést tenni, főleg a lakossági vízfogyasztási szokások megváltoztatásának ösztönzése helyett. A települési szilárd hulladék mennyisége a terv szerint nem változik (ehelyett a valóságban növekedés tapasztalható), míg az építési és bontási hulladékok mennyisége a csökkenés helyett 2%-kal növekedni is fog. Az ezeken kívüli típusokba sorolható hulladékok mennyisége és eredete ráadásul a korábban leírtak szerint jórészt ismeretlen, így az adatok hiányában nem is lehetséges a mennyiség csökkentésének tervezése. A célkitűzés tehát nem reális, időben túlmutat a hulladékgazdálkodási terv egyes részein. 2004 óta Hartman M. (2011) alapján ennek megfelelően ezzel kapcsolatos érdemi intézkedés nem is történt (azt leszámítva, hogy a helyi általános iskolában említésre kerül a hulladék mennyiség csökkentésének fontossága).

A második célkitűzés a keletkező hulladékok minél nagyobb arányban, fajtánként történő külön gyűjtése, hasznosítása és egyes veszélyes komponensek ártalmatlanítása. Fontos ezen belül az ipari hulladékok, az építési és bontási hulladékok és a csomagolási hulladékok

hasznosítási arányának növelése. A mezőgazdasági hulladékok ártalmatlanítására a komposztálás javasolt. A kiemelten kezelendő hulladékáramok közül az akkumulátor hulladékok visszagyűjtésének kiterjesztése ajánlott (Hartman M. és Gecse Á. 2004). A lerakásra kerülő települési szilárd hulladék mennyiségének csökkentésére vonatkozóan 4 év alatt 25-50% az előírányzott cél, ami igen túlzó, és a népesség növekedése miatt nem teljesíthető. A csomagolási hulladékok elhelyezésére hulladékudvarok és gyűjtőszigetek létesítését javasolták, ezek közül azonban egyik sem valósult meg, ahogyan a helyi komposztálás támogatása sem. A második célkitűzés annyiban teljesült, hogy megszervezésre került a lakossági szelektív hulladékgyűjtés. Ebben voltak ugyan különféle fennakadások, de a papír, a fémdoboz és a műanyagpalackok elkülönített módon történő gyűjtésére már van lehetőség. Ezek elszállítása a korábban bemutatott módon történik. Emellett a korábbi évekhez hasonlóan hulladékfajtánkénti lomtalanítást is végeznek.

A hulladékgazdálkodási tervben kitűzött harmadik cél a hulladékgazdálkodással kapcsolatos információk eljuttatása a településen élőkhez. Ennek keretében a lakosság rendszeres értesítést kap a lomtalanításról, valamint a zöld hulladék és a veszélyes hulladékok begyűjtéséről (Hartman M. 2011). A kommunikációs rendszert azonban csak részben tartom sikeresnek, hiszen ezek a felhívások nem tájékoztatnak a gyűjtés fontosságáról, csak időpontokat közölnek. Más célok megvalósulását elősegítendő, egy hulladék megelőzéssel kapcsolatos cselekvési program népszerűsítése igen fontos lenne.

Mogyoród egyéb kiemelt hulladékgazdálkodási céljai között szerepel az önkormányzatok, szolgáltatók és társadalmi szervezetek közti együttműködés növelése, mely különféle kiadványok, útmutatók, tanfolyamok, tréningek, hírlevelek vagy demonstrációs programok keretében valósulna meg. A korszerű hulladékgazdálkodási szemléletet a helyi oktatási intézmények programjába is be kellene integrálni.

Kiemelt fontosságú probléma Mogyoródon a Forma-1 idején keletkező hulladék és szennyvíz kezelése, illetve a hulladék keletkezésének megelőzése, mely leginkább a pálya körüli területeken jelentkezik. Ennek megszervezése Szilasligettel együttműködve történik. Legnagyobb problémát az eldobott, kiöntött, szétlocsolt szilárd és folyékony hulladékok jelentik, melyeket a turisták hagynak szét. Az ezzel kapcsolatos szükséges intézkedések megtétele jelenleg is folyamatban lévő projekt.

3. ILLEGÁLIS HULLADÉKLERAKÓK

Az egyik legégetőbb környezeti probléma Mogyoród területén az illegális hulladéklerakás. A településen eredő Mogyoródi-patak forrásvidékének környezete néhány évtizeddel ezelőtt még igen tiszta és rendezett volt, továbbá kedvelt helynek számított a falu lakóinak körében. Az idősebb lakóktól máig gyakran lehet hallani olyan történeteket, melyek a patak vizében fürdőző gyermekekről szólnak. 10 éves korában barátaival Édesanyám is homokkal rekesztett „tólat” (tavat) a patak tiszta vizéből, és abban sarazott, fürdött. Mára azonban az egykori vidám játékok helyszínéből szennyvíztől bűzlő, illegális hulladéklerakó vált (1. ábra).

1. ábra: A Mogyoródi-patak mentén található illegális hulladéklerakók

Forrás: Pásztor Tamás felvételei (közlés engedéllyel)

Az ex lege védettséget élvező források mentén hatalmas mennyiségű kommunális hulladék, szerves hulladék, csomagolóanyag, gumiabroncs, elektromos és elektronikai hulladék, továbbá építési törmelék került elhelyezésre az utóbbi 30 évben (Pásztor T. 2010a). Az ily módon ellenőrizetlenül lerakott hulladék számos veszélyt hordoz magában a patak

környezetére és a közegészségügyi viszonyokra nézve. A vízminőségi vizsgálatok (Pásztor T. 2010a) arra világítanak rá, hogy a forrás jó minőségű vize az illegális hulladéklerakók területén áthaladva olyan terhelést kap, hogy a Főtér környékén eléri az erősen szennyezett kategóriát. A patakmeder a Főtér környékén ugyan ápolts és rendezett, de a szennyvízzel és a különféle hulladékokkal való terhelés a település további részein is folytatódik. A nagymértékű bolygatottságot a biogeográfiai vizsgálatok is bizonyítják, a területen ugyanis nagyszámú idegenhonos és invazív faj van jelen (Pásztor T. 2010/a). B. Kovács E. (2011) alapján a patak környezetén kívül a település más részein is találhatunk illegális lerakóhelyeket (pl. az erdőszéleken és a közigazgatási határoknál).

A helyi hulladékgazdálkodási tervben szereplő (véleményem szerint legfontosabb) célkitűzés a fent bemutatott illegális hulladéklerakóknak a teljes körű felmérése, felszámolása és keletkezésük megelőzése. A felszámolásnak figyelembe kell venni a hulladék fajtáját, majd fajtánként kell begyűjteni, hasznosítani vagy ártalmatlanítani (Hartman M. és Gecse Á. 2004). A kitűzött céloknak megfelelően az illegális lerakók felmérése lakossági bejelentések, terepbejárások és légifotók alapján sikeresen megtörtént, felszámolásuk azonban forráshiány miatt elmaradt (Hartman M. 2011). A felszámolással kapcsolatban a forráshiányon túl akadályozó tényező a hulladék tulajdonosának problémaköre. A hulladékgazdálkodási törvény alapján, ha a hulladék tulajdonosa nem ismert, akkor az ingatlan tulajdonosáé a hulladék, s így az ezzel kapcsolatos szállítási, hasznosítási és ártalmatlanításai költségek is a tulajdonost terhelik. Közterületek esetén ezek a költségek az önkormányzatokat terhelik (Hartman M. és Gecse Á. 2004). A Mogyoródi-patak forrásvidéke mentén lévő illegális hulladéklerakók nagy része a patakmenti lakóházakhoz tartozó kertek hátsó részein található, a hulladéklerakást viszont nem (csak) a tulajdonosok, hanem feltételezések szerint főként a településen átutazó ismeretlenek végzik (Farkas et al. 2004, Pásztor T. 2010a, B. Kovács E. 2011). Az erdőszéli és a közigazgatási határoknál kialakult illegális hulladéklerakók kialakulása B. Kovács E. (2011) szerint szintén az átmenő forgalomhoz kapcsolható. A felszámolás költségeit tehát az ingatlantulajdonosoknak kellene fizetni, akiknek erre nincs módjuk (Hartman M. és Gecse Á. (2004) szerint a felszámolás várható becsült költsége 50-100 millió Ft.).

Az illegális hulladéklerakás elfojtása érdekében néhány helyi lakos kezdeményezésére 2010-ben jött létre az Élő Patak Mozgalom. Tagjai a helyi általános iskolások kijelölt osztályai segítségével több alkalommal végeztek szemétszedést a patakmeder egyes szakaszain (Pásztor T. 2010b). A mozgalom célja, hogy összefogja azokat a fiatalokat és időseket, akik szeretnék megmenteni a patakot, és hogy felszólítsa azokat, akik a jelenleg kialakult helyzetért felelősek (Pásztor T. 2010a). A kezdeményezést jónak és figyelemfelkeltőnek tartom, azonban a lerakók már olyannyira elhatalmasodtak, hogy annak felszámolására a segítő kezek mellett

hathatós gépi munkálatokra is szükség lenne. Az önkormányzat felelőssége lenne olyan pályázatok keresése, mely az illegális hulladéklerakók mielőbbi felszámolást támogatja.

4. LEHETSÉGES MEGOLDÁSI JAVASLATOK

Az egy főre jutó települési szilárd hulladék mennyiségének növekedése a modern fogyasztói társadalom mellékterméke. Ha a vásárlások során a tartós, többször használható, javítható tárgyakat és berendezéseket részesítenénk előnyben, a ritkább csere okán jelentősen csökkenhetne a hulladék mennyisége. Célszerű olyan termékeket vásárolni, amik kevés csomagolóanyagot tartalmaznak, ezek teszik ki ugyanis a háztartásokban keletkező hulladékok legalább felét (Környezeti Tanácsok 24). A hulladékmegelőzés módszerei szinte kimeríthetetlenek. Egyszerű eszközökkel, némi kreativitással, személyes példamutatással, átgondolt döntésekkel és tudatossággal a lakosság rengeteget tudna tenni a hulladékmennyiség és a környezeti terhelés csökkentéséért. Ezeknek a módszereknek a mogyoródi lakosokkal való megismertetése a közeljövő fontos feladatai közé tartozik.

A hulladékgazdálkodási problémák csökkentése és elhárítása azonban a lakók hozzáállásának megváltoztatása mellett az önkormányzat felelőssége is. Ahogyan az a fentiekből kiderül, a legtöbb hazai önkormányzathoz hasonlóan Mogyoród is csak a legfontosabb kötelező feladatok teljesítésére szorítkozva, egy céget megbízva szállíttatja el a zsákokba összegyűjtött szemetet. Ezen túlmenően pedig számos lehetősége lenne, amellyel hosszútávon költségeket takaríthatna meg, kevesebb anyagi terhet helyezne a lakosságra, s így elejét venné az illegális lerakás további növekedésének (nullahulladek.hu, humusz.hu).

A legfontosabb önkormányzati feladatok között lenne a hulladékmennyiség csökkentésének a hulladékgazdálkodási tervben leírtakat megvalósító, valódi eszközökkel történő ösztönzése. Ehhez megfelelő tanácsadó szervek, helyi szakemberek segítségére lenne szükség.

A szelektív hulladékgyűjtés rendszerét mindenkinek kötelessége lenne igénybe venni. Ez azonban koránt sincs így. A település néhány pontján korábban elhelyezett (és azóta már elszállított) szelektív hulladékgyűjtő konténerekbe rendszerint a tájékoztatatlanságnak köszönhetően más hulladék is belekerült. A szemlélet terjesztése érdekében nélkülözhetetlen lenne a tudatformálás és a példamutatás. Pénzbírságok kiszabása ösztönözhetné a rendeletek betartását. A lakossághoz pontosan el kell juttatni azokat az információkat, mely részletesen tartalmazza a szelektív hulladékgyűjtés módját. A szelektív hulladékgyűjtés a gyakorlatban a komposztálásra is kiterjedhetne. Országos szinten általánosságban elmondható, hogy az elszállított kommunális hulladék kb. 30%-a olyan szerves anyag, amely megfelelően elkülönítve komposztálható lenne (Környezeti Tanácsok 20). Ez alapján, ha ez a csekély beruházással járó tevékenység elterjedne Mogyoródon, az jelentősen csökkenthetné az önkormányzatra nehezedő hulladékgyűjtési és kezelési terheket. A komposztálás

elterjedésének további előnye lenne, hogy megszűnhetne az avarégetés (Környezeti Tanácsok 23), a talajok javítása természetes módszerrel megoldható lenne (Környezeti Tanácsok 20), illetve minden bizonnyal csökkenne a szerves hulladék illegális lerakása is. A hulladékgazdálkodási terv szerint a települési hulladék részeként keletkező biológiai úton lebomló szerves hulladék mennyisége ismeretlen, jelenlegi komposztáló kezelőkapacitás pedig nincs. 2006-ig kellett volna ezzel kapcsolatos támogatási rendszert kialakítani, de ez forráshiány miatt nem került megvalósításra (Hartman M. 2011). A helyi komposztálás elindulását és elterjedését ingyenes felkészítő tanácsadással és a komposztáló edények ingyenes bérbeadásával lehetne ösztönözni. A terv alapján az ellenőrzött kereteken belül zajló házi komposztálást vállalók a hulladékdíj fizetésekor 10%-os kedvezményben részesülnének.

Ha javítással sikerülne a vonzerejét veszített, vagy használhatatlanná vált termékek élettartamát meghosszabbítani, akkor nagymértékben csökkenhetne a kommunális hulladék mennyisége, illetve rengeteg nyersanyag és energia lenne megtakarítható (humusz.hu). Az újrahasználat jelentőségének elterjesztésében kulcsszerepe lenne az önkormányzatnak, illetve a helyi civil szervezeteknek is. Ez munkát adhatna a helyi kézműves műhelyeknek, továbbá lehetővé tenné, hogy a rászorulóknak alacsonyabb áron jussanak termékekhez. Az újrahasználat népszerűsítésével kapcsolatos tervezet egyelőre Mogyoródon nincs.

A legfontosabb feladat az illegális hulladéklerakók és szennyvízbevezetések felszámolása és a terület rehabilitációja, melyet az ökológiai és az esztétikai összhang jegyében kell elvégezni. A természetbe illő helyreállításra és a Mogyoródi-patak medrének rehabilitációs és revitalizációs lehetőségeire Pásztor T. (2010/a) az alábbi javaslatokat adja. Fontos a vízfolyás egyedi karakterének védelme és kihangsúlyozása. A biogeográfiai viszonyok rendezése érdekében az invazív és idegenhonos növényfajokat rendszeresen pusztítani kell, a patak mentén lévő természetközeli égerligetet (a forrásvidékkel együtt) pedig helyi védettség alá kell helyezni. Az illegális kerítések eltávolítása és a tulajdonviszonyok rendezése azért fontos, hogy egyértelművé váljon mi kinek a feladata. A fenntartási munkálatok (kaszálás, gyomtalanítás, partok és növényzet ápolása, stb.) csak akkor végezhetők, ha ezek a problémák megoldódtak. A jelenlegi nehéz mozgás megszűnése érdekében a patak medrének stabilizálása és partjának járhatóvá tétele is elvégzendő. Erre vonatkozóan 2009-ben készült már egy kertépítészeti tanulmányterv a Tájrajz Bt. közreműködésével, de annak megvalósítása csak az illegális hulladéklerakók felszámolása után lehetséges. A terv későbbi kivitelezése lehetővé tenné a patak közösségi életbe való visszaintegrálását.

A sikeres felszámolást követően az illegális hulladéklerakók újbóli kialakulásának és terjedésének megakadályozása összetett feladat. A gyakoribb hulladéktípus szerinti lomtalanítás, a megfelelő lakossági tájékoztatás, a kis- és középvállalkozások segítése, a hulladékgazdálkodással kapcsolatos jogszabályok változtatása és szigorítása szintén mind a visszaszorítás eszközei lehetnek. Pásztor Tamás szerint célszerű a fokozott területellenőrzés

és egy patakör-szolgálat elindítása is (Pásztor T. 2010/b). Jelenleg a területellenőrzés az önkormányzat alkalmazásában álló két mezőőr feladatai közé tartozik, ők azonban háromezer hektárnyi területen felügyelnek és csak tettenéréskor tudnak hatékonyan fellépni az elkövetőkkel szemben (B. Kovács E. 2011).

Az illegális hulladéklerakók felszámolása előtt, alatt és után is szükséges a környezeti elemek (főként a talaj és a felszín alatti és feletti vizek) minőségi vizsgálata. Ennek a Mogyoródi-patak forrásának környezetében az ex lege védettség miatt kiemelt jelentősége van.

ÖSSZEGZÉS

Mogyoród hulladékgazdálkodási tervének hiányosságai aktuális hulladékkezelési problémákat jelentenek. A meg nem valósult célkitűzések elérésére a korszerű hulladékgazdálkodási szemlélet alkalmazása szükséges. A vásárlási és életviteli szokások megváltozásával, illetve a szelektív hulladékgyűjtés terjedésével jelentős költségmegtakarítás lenne elérhető. A fokozatos népességnövekedés és az egyre növekvő környezeti terhelés miatt a korszerű szemléletek helyi rendeletekbe való integrálása javasolt. Ahhoz, hogy településünk életében érvényesüljenek ezek a szempontok, szükség van a szakembereken és a lakosság megfelelő hozzáállásán túl a településirányítók környezettudatos szemléletére is.

IRODALOMJEGYZÉK

- B. Kovács E.* (2011): Műszaki iroda tevékenységének bemutatása. Mogyoródi Hírek. 2011/4. szám. pp. 6-7.
- Farkas M. - Gecse Á. - Hartman M.* (2004): Mogyoród környezetvédelmi programja. p. 101
- Hanistók V.* (2011): Helyzetjelentés. Mogyoródi Hírek. 2011/4. szám. pp. 2-3..
- Hartman M. - Gecse Á.* (2004): Mogyoród helyi hulladékgazdálkodási terve 2004-2009. p. 68
- Hartman M.* (2011): Beszámoló Mogyoród hulladékgazdálkodási tervének végrehajtásáról. p. 17
- Ille I.* (2011): Szemétszállítás. Mogyoródi Hírek. 2011/2. szám. p. 18
- Pásztor T.* (2010/a): A Mogyoródi-patak környezeti állapota és rehabilitációs lehetőségei. Szakdolgozat. ELTE. Környezet- és Tájföldrajzi Tanszék. p. 66
- Pásztor T.* (2010/b): Mogyoród szívében csordogál. Mogyoródi Hírek. 2010/8. szám. p. 5
- Környezeti Tanácsok 20: Hulladékcsökkentés komposztálással. Környezeti Tanácsadó Irodák Hálózata. p. 2
- Környezeti Tanácsok 23: Avarégetés – Van megoldás. Környezeti Tanácsadó Irodák Hálózata. p. 2
- Környezeti Tanácsok 24: Hulladék megelőzés környezettudatos vásárlással. Környezeti Tanácsadó Irodák Hálózata. p. 2
- HuMusz honlapjai. <http://www.humusz.hu>. <http://www.nullahulladek.hu>